

УДК 657.1

Шкроміда В. В.

vitalii.shkromyda@cnu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0003-1826-8243

Researcher ID: C-8851-2019

к.е.н., доц., доцент кафедри обліку і оподаткування,

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ

Кузишин І. М.

ihor.kuzyshyn.22@pnu.edu.ua, ORCID ID: 0009-0005-8940-6326

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня,

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ

Грубеляс А. Л.

alina.hrubelias.21@pnu.edu.ua, ORCID ID: 0009-0005-7115-3383

здобувачка другого (освітньо-наукового) рівня,

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ

МОДЕЛІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Анотація. У статті здійснено дослідження моделей бухгалтерського обліку, що функціонують у зарубіжних країнах, з урахуванням історичних, правових та соціально-економічних детермінант їх формування. Обґрунтовано, що сучасна система бухгалтерського обліку у світі є багатокомпонентною та відображає різні підходи до інформаційного забезпечення користувачів – від орієнтації на потреби інвесторів до зосередження на інтересах держави та кредиторів. Проведено порівняльний аналіз трьох домінантних моделей обліку, а саме англо-американської, континентальної та гібридної. Показано, що англо-американська модель характеризується інвестиційною спрямованістю, домінуванням принципів прозорості, сутності над формою та справедливої вартості, тоді як континентальна модель ґрунтується на правовій регламентації, консерватизмі та тісному зв'язку з податковим обліком. Гібридна модель, притаманна країнам із перехідною економікою, відображає тенденцію поєднання національних особливостей із вимогами МСФЗ. Доведено, що процес глобальної гармонізації облікових систем базується на розширенні сфери застосування МСФЗ, що забезпечує порівнянність фінансової інформації, підвищення рівня прозорості та довіри між учасниками міжнародних фінансових ринків. Особливу увагу приділено впливу цифрової трансформації та штучного інтелекту на трансформацію облікових процесів, автоматизацію обробки даних, уніфікацію нефінансових показників і розвиток інтегрованої звітності. Аргументовано, що цифровізація створює умови для підвищення якості, достовірності та своєчасності фінансової інформації, сприяє мінімізації людського фактора та розширює аналітичні можливості систем управління. З'ясовано, що одним із ключових трендів розвитку облікової науки є інтеграція фінансової та нефінансової інформації у межах концепції ESG-звітності, яка відображає екологічні, соціальні та управлінські аспекти діяльності підприємства. Окреслено місце України у глобальному контексті розвитку бухгалтерського обліку, підкреслено позитивні результати адаптації МСФЗ у секторі підприємств, що становлять суспільний інтерес, та визначено проблеми розриву між національною і міжнародною практиками.

Ключові слова: бухгалтерський облік, зарубіжні країни, моделі обліку, МСФЗ, аналіз, цифровізація, інтегрована звітність.

Shkromyda Vitalii

vitalii.shkromyda@cnu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0003-1826-8243

Researcher ID: C-8851-2019

Ph.D, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting and Taxation, Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ivano-Frankivsk

Kuzyshyn Igor

ihor.kuzyshyn.22@pnu.edu.ua, ORCID ID: 0009-0005-8940-6326

Postgraduate, Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ivano-Frankivsk

Hrubelias Alina

alina.hrubelias.21@pnu.edu.ua, ORCID ID: 0009-0005-7115-3383

Master, Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ivano-Frankivsk

MODELS OF ACCOUNTING IN FOREIGN COUNTRIES: COMPARATIVE ANALYSIS AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Abstract. *The article studies accounting models operating in foreign countries, taking into account the historical, legal and socio-economic determinants of their formation. It is substantiated that the modern accounting system in the world is multi-component and reflects different approaches to providing users with information – from focusing on the needs of investors to focusing on the interests of the state and creditors. A comparative analysis of three dominant accounting models is carried out, namely the Anglo-American, continental and hybrid. It is shown that the Anglo-American model is characterized by an investment orientation, the dominance of the principles of transparency, substance over form and fair value, while the continental model is based on legal regulation, conservatism and a close connection with tax accounting. The hybrid model, inherent in countries with economies in transition, reflects the tendency to combine national characteristics with the requirements of IFRS. It is proven that the process of global harmonization of accounting systems is based on expanding the scope of IFRS, which ensures comparability of financial information, increasing the level of transparency and trust between participants in international financial markets. Particular attention is paid to the impact of digital transformation and artificial intelligence on the transformation of accounting processes, automation of data processing, unification of non-financial indicators and the development of integrated reporting. It is argued that digitalization creates conditions for improving the quality, reliability and timeliness of financial information, helps to minimize the human factor and expands the analytical capabilities of management systems. It is found that one of the key trends in the development of accounting science is the integration of financial and non-financial information within the concept of ESG reporting, which reflects the environmental, social and management aspects of the enterprise's activities. The place of Ukraine in the global context of accounting development is outlined, the positive results of IFRS adaptation in the public interest enterprises sector are emphasized, and the problems of the gap between national and international practices are identified.*

Keywords: accounting, foreign countries, accounting models, IFRS, analysis, digitalization, integrated reporting.

JEL Classification: M41, O57

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2025-46-17>

Постановка проблеми. Сучасна система бухгалтерського обліку на міжнародному рівні характеризується значною різноманітністю моделей, що формувались під впливом

історичних, політико-правових та соціально-економічних факторів. Попри зусилля міжнародної стандартизації, національні практики залишаються фрагментованими, що створює

бар'єри для глобалізації бізнесу та ускладнює порівнянність фінансової інформації. Одночасно з цим, зростання ролі ринків капіталу, суспільний запит на нефінансову звітність та цифровізація бізнес-процесів висувають нові вимоги до бухгалтерського обліку. У таких умовах постає потреба у глибокому вивченні моделей обліку в зарубіжних країнах, виявленні спільних рис і відмінностей, а також оцінці їх трансформаційних перспектив у контексті глобалізації та сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Порівняння та проблематика гармонізації моделей бухгалтерського обліку є предметом дослідження багатьох як зарубіжних, так і вітчизняних науковців. Так, Е. Богат (Bogath E.) у своїй публікації [3] зазначає, що національні системи обліку в різних країнах відрізняються своєю організаційною структурою, кількістю та складом об'єктів обліку, характером зв'язків між ними, а також рівнем порівнянності облікової інформації. Мюллер Г. зі своїми однодумцями (G. Mueller et al.) стверджує, що не існує двох країн з однаковою системою бухгалтерського обліку [6]. На їх думку, кожна країна є унікальною, яка сформувалася під впливом різних історичних факторів, що у підсумку разом визначили процес державотворення, специфіку законодавства та, відповідно, розвитку бухгалтерського обліку в тій чи іншій країні. Водночас, колектив дослідників на чолі з Ченом Ч. (Chen Ch.) описує існуючі моделі бухгалтерського обліку у різних зарубіжних країнах і розглядає конвергенцію вітчизняних та міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) як можливість зменшення витрат на обробку облікової інформації для іноземних інвесторів, що у підсумку сприятиме збільшенню прямих інвестицій [4].

Досить ґрунтовно розглянуто Легенчуком С.Ф. особливості історичного розвитку вітчизняної національної системи бухгалтерського обліку у контексті існуючих моделей обліку та сучасних світових тенденцій розвитку систем облікового регулювання [16]. У своїх дослідженнях Гейер Е.С. виділяє давно визнані науковцями британо-американську, континентально-європейську і південноамериканську моделі обліку, а також виокремлює відносно «молоді» моделі, такі як ісламська та інтернаціональна. Окрім того, дослідник доводить «... необхідність виділення моделі, що характерна для країн постсоціалістичного простору, з певними рисами, які не дозволя-

ють віднести системи обліку у таких країнах до жодної з названих вище моделей» [13]. Вартує уваги науковий доробок Грицишена Д.О., який присвячений дослідженню ісламської моделі бухгалтерського обліку, яка, на його думку, є альтернативою західним обліковим концепціям в умовах глобалізації та виступає якісно новим підходом у розвитку облікової науки [14]. На думку Ільїна В., поділ облікових моделей за різними ознаками є ефективним засобом, який використовується для опису і порівняння різних облікових систем з метою їх удосконалення та гармонізації [15].

Попри наявність значних напрацювань у напрямку дослідження моделей бухгалтерського обліку на міжнародному рівні, питання компаративного аналізу існуючих підходів організації і ведення бухгалтерського обліку у зарубіжних країнах та перспектив його розвитку у контексті динамічного впровадження інформаційних технологій залишаються недостатньо розкритими.

Постановка завдання. Незважаючи на поступову гармонізацію національних систем із міжнародними стандартами фінансової звітності, у практиці зарубіжних країн зберігаються суттєві відмінності у підходах до ведення обліку, оцінювання активів, визнання доходів і формування звітності. У зв'язку з цим постає завдання систематизувати та порівняти основні моделі бухгалтерського обліку, визначити їх ключові риси, переваги та обмеження, а також з'ясувати особливості їх трансформації в умовах цифрової економіки.

Метою статті є систематизація та порівняння основних моделей бухгалтерського обліку, що функціонують у зарубіжних країнах, визначення факторів, які впливають на їх трансформацію, а також окреслення перспектив розвитку в умовах цифрової економіки та посилення ролі нефінансової звітності.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань, як проведення класифікації моделей обліку, здійснення порівняльного аналізу їхніх особливостей і регуляторних підходів, визначення тенденцій гармонізації національних систем із міжнародними стандартами та обґрунтування напрямів адаптації української облікової практики до зарубіжного досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті посилення глобалізаційних процесів та інтенсифікації міжнародної економічної інтеграції, дослідження облікових систем

засвідчує, що, попри об'єктивне прагнення до уніфікації, підходи до ведення бухгалтерського (фінансового) обліку та складання звітності у світовій практиці характеризуються суттєвими розбіжностями. Дані розбіжності детерміновані комплексом історичних, правових та інституціональних чинників, що обумовили еволюцію національних систем бухгалтерського обліку. На основі узагальнення провідних наукових досліджень, доцільно виокремити три домінантні класифікаційні моделі: англо-американську, континентальну та гібридну. Варто відзначити про виокремлення інших моделей обліку на міжнародному рівні [9; 10], однак вони є менш глобальні і характеризуються локальними особливостями.

Англо-американська модель є інвестиційно-орієнтованою. Її головна мета – надавати максимально прозору та корисну інформацію для інвесторів, кредиторів та ринку капіталу. На відміну від систем, що зосереджені на податкових вимогах, ця модель прагне відобразити реальну економічну картину діяльності компанії. Облік регулюється US GAAP у США та переважно МСФЗ у Великій Британії. Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB), що розташована у Лондоні, затверджено Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), які характеризуються як стандарти, що ґрунтуються на принципах та яких слід дотримуватися [3]. Понад 144 країн світу прийняли МСФЗ [10]. У США фінансова звітність регулюється GAAP, тобто у них є власні загальноприйняті правила ведення бухгалтерського обліку і складання звітності. Правління США вимагає від компаній, які оприлюднюють свою звітність для громадськості, дотримуватися вказаних стандартів.

Основна відмінність між двома системами у тому, що МСФЗ базується на принципах, а GAAP на правилах. З однієї сторони, GAAP містить більш деталізовані рекомендації і потребує меншого роз'яснювання у самій звітності. З іншого боку, послідовні принципи МСФЗ є більш логічно обґрунтованими і висвітлюють ділову економіку в більшій мірі [9].

Обидві системи застосовують принципи нарахування та пріоритету сутності над формою. Крім того, значна увага приділяється використанню справедливої вартості та високому рівню розкриття інформації, що може призводити до більшої волатильності фінансових результатів, але надає користувачам повніше уявлення про фінансовий стан. Фінансовий облік тут чітко відокремлений від податкового.

Континентальна модель, навпаки, є кредиторсько-орієнтованою. Вона має регламентовану основу, але в альтернативних варіантах оцінки. Державне регулювання бухгалтерського обліку передбачає консерватизм в обліковій політиці, що розробляється суб'єктами господарювання. Облік будується відповідно з єдиним національним планом рахунків, що забезпечує застосування уніфікованих бухгалтерських методик і сталість їх застосування [18]. Переважно використовується історична вартість, а не справедлива. Наприклад у Німеччині діє HGB (Handelsgesetzbuch), який тісно пов'язаний з податковим законодавством, що означає, що фінансовий і податковий облік часто збігаються. Цей тісний зв'язок спрощує звітність, але може призводити до приховування реальної прибутковості, оскільки метою є мінімізація податкової бази.

Багато країн, що мають власні історичні моделі, сьогодні рухаються шляхом конвергенції, адаптуючи свої національні стандарти до МСФЗ. Це створює гібридні системи, що поєднують елементи різних моделей, але зберігають певні національні особливості. Наприклад у Китаї облікова система історично була орієнтована на державне управління. Після вступу до СОТ та виходу на міжнародні ринки Китай значно реформував свої стандарти (CAS), зробивши їх майже ідентичними МСФЗ. Однак, на практиці, уряд та податкові органи все ще відіграють значну роль, зберігаючи елементи континентальної моделі.

У Китайській Народній Республіці велику увагу приділяють чесності в усіх видах діяльності, а головне – у фінансових питаннях: протидія корупції, стимулювання податкових надходжень, і сприяння прозорості фінансової звітності. Одним із аспектів досягнення таких цілей є наближення національних стандартів ведення бухгалтерського обліку (CAS) до міжнародних МСФЗ. Відомо, CAS поділяються на 2 групи, а саме Стандарти бухгалтерського обліку для підприємств (ASBE) і Стандарти бухгалтерського обліку для підприємств малого бізнесу (ASSBE) [2].

У таблиці 1 наведено узагальнення вищенаведеного порівняння моделей обліку на міжнародному рівні.

На основі детального вивчення джерел [1; 8] проведено узагальнення і сформовано орієнтовний розподіл моделей обліку фінансових результатів у світі (рис. 1).

Таблиця 1

Узагальнення моделей обліку на міжнародному рівні

Критерій порівняння	Англо-американська модель	Континентальна модель	Гібридні підходи
Основна мета	Надання інформації інвесторам та ринку капіталу (інвестиційно-орієнтована)	Захист інтересів кредиторів та держави (кредиторсько-орієнтована)	Поєднання цілей, часто з поступовим переходом до інвестиційної моделі
Джерело стандартів	US GAAP (США) та МСФЗ (Велика Британія), що є незалежними	Національні законодавчі кодекси (HGB у Німеччині), тісно пов'язані з податковими нормами	Суміщення національних стандартів з елементами або повним прийняттям МСФЗ для міжнародної звітності
Принципи оцінки	Пріоритет сутності над формою; широке використання справедливої вартості	Пріоритет форми над сутністю; використання історичної вартості та принципи консерватизму	Застосування історичної вартості для внутрішніх цілей та справедливої вартості для міжнародної звітності
Взаємозв'язок з податковим обліком	Фінансовий та податковий облік чітко розподілені	Фінансовий та податковий облік тісно пов'язані	Зменшення прямого зв'язку з податковим обліком у міру зближення з МСФЗ, але певні елементи зберігаються
Рівень прозорості	Високий: детальне розкриття інформації та приміток до звітності	Низький: обмежене розкриття, оскільки головна мета – захист кредиторів, а не інформування ринку	Зростає у міру імплементації МСФЗ
Характерні країни	США, Велика Британія	Німеччина, Франція	Китай, Японія

Джерело: узагальнено на основі [2, 5, 17, 18]

Рис. 1. Орієнтовний розподіл моделей обліку на міжнародному рівні

Джерело: узагальнено на основі [1, 8]

Із діаграми можна зробити висновок, що більшість країн упродовж останніх 15–20 років перейшли на МСФЗ або суттєво адаптували їх положення. Це зумовило формування великої групи гібридних практик, у яких міжнародні стандарти

поєднуються з вимогами національного права та податкового регулювання. Така тенденція свідчить про загальний вектор розвитку світової системи обліку – від розмежованих національних моделей до уніфікованого глобального підходу.

Саме в цьому контексті варто розглянути процес гармонізації облікових правил, адже він безпосередньо впливає з потреби у порівнянності фінансової інформації між різними юрисдикціями та орієнтації на інтереси міжнародних інвесторів. МСФЗ стають каталізатором цих змін – їхнє впровадження створює єдину методологічну основу для визнання доходів і витрат, оцінки активів і зобов'язань та формування якісних звітів. У результаті посилюється роль аудиту як інструменту підтвердження достовірності фінансових даних. Водночас процес гармонізації не є безперешкодним, оскільки розбіжності між податковими й бухгалтерськими підходами, різні правові традиції та неоднорідність професійних інституцій ускладнюють досягнення повної уніфікації. Саме тому для порівняльного аналізу важливо відрізнити формальне прийняття стандартів від глибини та якості їх фактичного застосування.

Сучасні умови господарювання дедалі більше підкреслюють обмеженість традиційної фінансової звітності, яка зосереджується переважно на короткострокових показниках прибутковості та ліквідності. Зростаюча увага інвесторів, кредиторів, регуляторів і суспільства загалом до довгострокової стійкості бізнесу зумовлює трансформацію підходів до розкриття інформації. У центрі цього процесу опинилася інтегрована звітність, яка поєднує фінансові показники з нефінансовими характеристиками, зокрема екологічними, соціальними та управлінськими.

Паралельно з цим відбувається радикальне оновлення технологічних засобів, які безпосередньо змінюють способи формування та представлення фінансових результатів. Цифрова трансформація кардинально змінює операційну базу обліку результатів бізнесу і звітування про його фінансово-майновий стан. Штучний інтелект, який перманентно удосконалюється і захоплює нові ніші для застосування, має трансформаційний потенціал для покращення якості, цілісності та надійності облікових даних. Алгоритми машинного навчання можуть обробляти величезні обсяги структурованих і неструктурованих даних з внутрішніх систем, регуляторних подань та сторонніх джерел, щоб виявляти аномалії, перевіряти тенденції та формувати звіти з більшою точністю [7].

Штучний інтелект також може допомогти у стандартизації нефінансових показників,

узгоджуючи вхідні дані з конкретними ESG-рамками, вказуючи на невідповідності та забезпечуючи можливість картографування відповідності регуляторним вимогам у реальному часі [11]. Ці системи зменшують людську упередженість та помилки ручного введення, підвищуючи як прозорість, так і впевненість у задекларованих результатах ESG. Інструменти на базі штучного інтелекту, такі як автоматизовані системи перевірки та прогностичні моделі оцінки даних сталого розвитку, все частіше інтегруються в корпоративні звітні платформи для підтримки інформації, що відповідає вимогам інвесторів.

Включення ESG-компонентів у систему обліку означає перехід від вузької оцінки результатів діяльності до комплексного аналізу створення вартості підприємства. Так, екологічний вимір дозволяє відобразити вплив бізнесу на навколишнє середовище та витрати, пов'язані з кліматичними ризиками; соціальний аспект охоплює питання трудових відносин, дотримання прав людини, внесок у розвиток суспільства; корпоративне управління визначає якість управлінських практик, прозорість і підзвітність перед стейкхолдерами.

Важливим наслідком інтеграції є тісніший взаємозв'язок між фінансовою звітністю та стратегічними цілями підприємств. Прозоре й узгоджене розкриття ESG-даних сприяє не лише підвищенню інвестиційної привабливості компаній, а й формує довіру суспільства до бізнесу, який декларує прихильність принципам сталого розвитку. Зрештою, інтегрована звітність виступає інструментом не лише обліку, а й стратегічного управління, адже дозволяє узгодити фінансові результати з довгостроковими економічними, екологічними та соціальними орієнтирами.

Наочне відображення основних тенденцій розвитку бухгалтерського обліку у короткостроковій перспективі наведено на рис. 2.

На цьому тлі постає питання про місце та перспективи України у світовому контексті. Сучасні глобальні тенденції, а саме гармонізація правил обліку, цифрова трансформація та інтеграція фінансової й нефінансової звітності, створюють нові виклики й водночас відкривають можливості для України. Участь країни у світових економічних процесах неможлива без поступового наближення до уніфікованих стандартів фінансової звітності, зокрема МСФЗ, які на сьогодні є загальноновизнаною основою обліку в більшості країн.

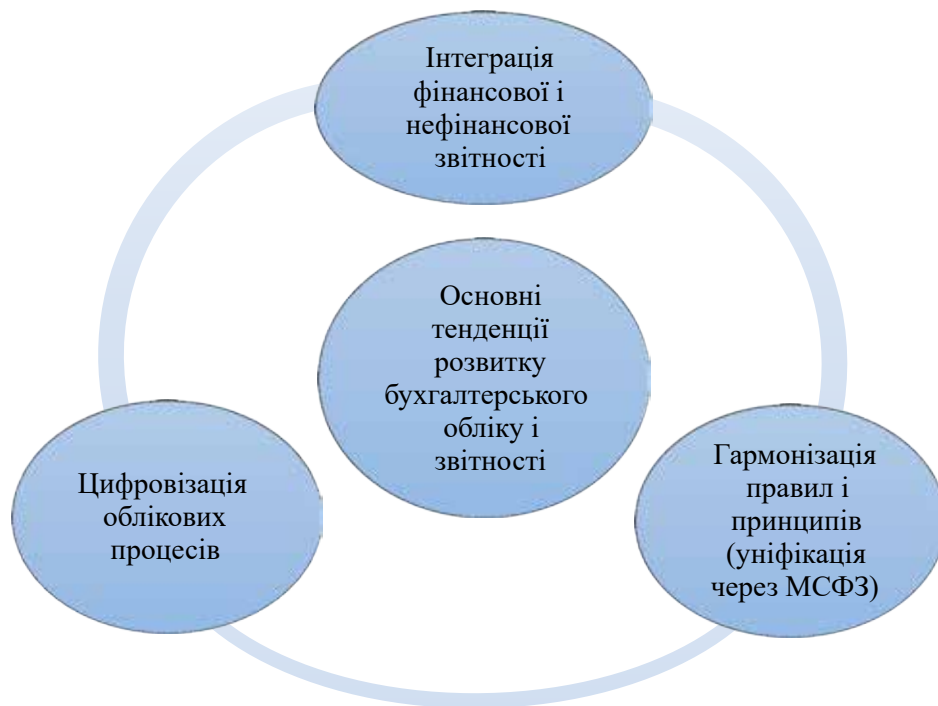

Рис. 2. Основні тенденції розвитку бухгалтерського обліку у короткостроковій перспективі

Джерело: узагальнено на основі [7, 11]

Слід відзначити, національна система обліку і звітності вже досягла певного прогресу. Так, для підприємств, що становлять суспільний інтерес (банки, страхові компанії, публічні акціонерні товариства), застосування МСФЗ є обов'язковим, що забезпечує прозорість фінансової інформації для інвесторів і партнерів. Водночас малий та середній бізнес користується національною системою, зорієнтованою переважно на податкові цілі, що створює розрив у якості звітності та ускладнює міжнародну інтеграцію.

Подальший розвиток обліку в Україні має спиратися на визначені тенденції розвитку бухгалтерського обліку на міжнародному рівні у короткостроковій перспективі, а саме розширення сфери застосування МСФЗ, активну цифровізацію та інтеграцію фінансової звітності з нефінансовими даними. Вважаємо, це знизить витрати бізнесу на комунікації зі стейкхолдерами, підвищить достовірність даних і довіру серед зацікавлених сторін, що у підсумку сприятиме інвестиційній привабливості.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. У результаті проведеного компаративного аналізу моделей бухгалтерського обліку в зарубіжних країнах встановлено, що сучасна система обліку

у світі характеризується багатоваріантністю підходів, зумовленою історичними, правовими, економічними та інституційними чинниками. Виявлено три домінантні моделі бухгалтерського обліку – англо-американську, континентальну та гібридну, які відображають різні пріоритети інформаційного забезпечення користувачів.

Проведене дослідження підтвердило, що глобальна тенденція розвитку обліку полягає у зближенні національних систем із МСФЗ, що сприяє підвищенню прозорості та порівнянності фінансової інформації. Гармонізація облікових правил, у свою чергу, створює основу для зміцнення довіри інвесторів, полегшує транскордонні економічні операції та стимулює інтеграцію національних економік у світовий фінансовий простір.

Встановлено, що цифрова трансформація бізнес-процесів, автоматизація облікових процедур і впровадження штучного інтелекту є ключовими детермінантами сучасного розвитку бухгалтерського обліку. Використання технологій штучного інтелекту дозволяє підвищити якість, достовірність та оперативність облікової інформації, а також сприяє переходу до інтегрованої звітності, де фінансові й нефінансові показники розглядаються у взаємозв'язку.

Україна, орієнтуючись на міжнародні стандарти обліку, поступово інтегрується у світовий обліковий простір. Проте розрив між системою обліку великих підприємств, що звітують за МСФЗ, і малим бізнесом, який використовує національні стандарти, залишається істотним. Подальша гармонізація стандартів, удосконалення системи обліково-аналітичного забезпечення та розширення застосування цифрових технологій повинні стати стратегічними пріоритетами розвитку вітчизняної облікової системи.

Перспективами подальших досліджень є поглиблення аналізу впливу цифровізації та штучного інтелекту на трансформацію національних облікових систем, а також дослідження практик інтегрованої звітності у контексті забезпечення сталого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Camfferman K., Detzen D. "Forging accounting principles" in France, Germany, Japan, and China: A comparative review, *Sage Journals*. 2018. Vol. 23 (4). DOI: <https://doi.org/10.1177/1032373218763945>
2. Accounting Standards in China. *Trade Commissioner Service*. URL: <https://tradecommissioner.gc.ca/en.html>
3. Bogáth E. Harmonization of international accounting systems. *Controller Info*. 2018. Vol. 6 (1). DOI: <https://doi.org/10.24387/CI.2018.1.1>
4. Chen C. J., Ding, Y., Xu, B. Convergence of accounting standards and foreign direct investment. *The International Journal of Accounting*. 2014. Vol. 49 (1). P. 53–86. DOI: <https://doi.org/10.2139/ssrn.1703549>
5. Pasquotti M. Chinese Accounting Standards. *LinkedIn*. 2018. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/%E4%B8%AD%E5%9B%BD%E4%BC-%9A%E8%AE%A1%E5%87%86%E5%88%99-chinese-accounting-standards-marco-pasquotti>
6. Mueller G. G., Gernon H., Meek G. K. Accounting: an international perspective. *The International Journal of Accounting*. 1997. Vol. 33 (3). P. 394–396. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0020-7063\(98\)90041-3](https://doi.org/10.1016/S0020-7063(98)90041-3)
7. Olanrewaju O. I., Daramola G. O., Babayeju O. A. Harnessing big data analytics to revolutionize ESG reporting in clean energy initiatives. *World Journal of Advanced Research and Reviews*. 2024. Vol. 22 (3). P. 574–585.
8. PwC. IFRS adoption by country. 2015, September. URL: <https://pwc.com/gr/en/publications/specific-to-all-industries-index/ifrs-adoption-by-country.html>
9. Ross S. GAAP vs. IFRS: What's the Difference? *Investopedia*. 2025, April., available at: <https://investopedia.com/ask/answers/011315/what-difference-between-gaap-and-ifrs.asp>
10. Use of IFRS Standards around the world. URL: <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/>
11. Vivian M. Integrating ESG Metrics into Business Analytics for the Textile Industry. available at: https://researchgate.net/publication/391048760_Integrating_ESG_Metrics_into_Business_Analytics_for_the_Textile_Industry
12. Shkromyda V., Gnatiuk T., Shkromyda N., Vasylyuk M., Lubenchenko, O. Sustainable Development in Business Reporting: From Chaos to Structured Accounting Data. *Journal of Lifestyle and SDGs Review*. 2025. № 5(1). Pp. 1–18. DOI: <https://doi.org/10.47172/2965-730X.SDGsReview.v5.n01.pe03879>
13. Гейер Е.С. Класифікація систем та моделей бухгалтерського обліку. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2010. Вип. 29. Ч. 2. С. 29–33.
14. Грицишен Д.О. Ісламська модель бухгалтерського обліку в умовах глобалізації: напрями адаптації в Україні : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Житомир, 2010. 25 с.
15. Ільїн В., Кузьмич С. Особливості бухгалтерського обліку у зарубіжних країнах. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2020. Вип. 2. С. 42–48. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2020.02.042>
16. Легенчук С.Ф. Багатоваріантність в бухгалтерському обліку: історико-теоретичні аспекти : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2017. 204 с.
17. Міністерство фінансів України. Переклад міжнародних стандартів фінансової звітності 2024 року та Концептуальної основи фінансової звітності. 2024. URL: https://mof.gov.ua/uk/translation_of_international_financial_reporting_standards_of_2024-736 (дата звернення: 09.09.2025).
18. Панасюк В., Бурденюк Т., Мужевич Н. Особливості цифрової трансформації обліку. *Галицький економічний вісник*. 2021. Вип. 68. Ч. 1. С. 70–76.

REFERENCES

1. Camfferman K. and Detzen D. (2018), "Forging accounting principles" in France, Germany, Japan, and China: A comparative review, *Sage Journals*, vol. 23 (4), DOI: <https://doi.org/10.1177/1032373218763945>
2. "Accounting Standards in China". *Trade Commissioner Service*, available at: <https://www.tradecommissioner.gc.ca/en.html>
3. Bogáth E. (2018), "Harmonization of international accounting systems", *Controller Info*, vol. 6 (1), DOI: <https://doi.org/10.24387/CI.2018.1.1>
4. Chen C. J., Ding Y. and Xu B. (2014), "Convergence of accounting standards and foreign direct investment", *The International Jour-*

nal of Accounting, vol. 49 (1), pp. 53–86, DOI: <https://doi.org/10.2139/ssrn.1703549>

5. Pasquotti M. (2018), “Chinese Accounting Standards”. *LinkedIn*, available at: <https://linkedin.com/pulse/%E4%B8%AD%E5%9B%BD%E4%BC%9A%E8%AE%A1%E5%87%86%E5%88%99-chinese-accounting-standards-marco-pasquotti>

6. Mueller G. G., Gernon H. and Meek G. K. (1997), “Accounting: an international perspective”, *The International Journal of Accounting*, vol. 33 (3), pp. 394–396, DOI: [https://doi.org/10.1016/S0020-7063\(98\)90041-3](https://doi.org/10.1016/S0020-7063(98)90041-3)

7. Olanrewaju O. I., Daramola G. O. and Babayeju O. A. (2024), “Harnessing big data analytics to revolutionize ESG reporting in clean energy initiatives”, *World Journal of Advanced Research and Reviews*, vol. 22 (3), pp. 574–585.

8. PwC. “IFRS adoption by country”. (2015), available at: <https://pwc.com/gr/en/publications/specific-to-all-industries-index/ifrs-adoption-by-country.html>

9. Ross S. (2025), “GAAP vs. IFRS: What's the Difference?”, *Investopedia*, available at: <https://investopedia.com/ask/answers/011315/what-difference-between-gaap-and-ifrs.asp>

10. Use of IFRS Standards around the world, available at: <https://ifrs.org/use-around-the-world/>

11. Vivian M. (2025), “Integrating ESG Metrics into Business Analytics for the Textile Industry”, available at: https://researchgate.net/publication/391048760_Integrating_ESG_Metrics_into_Business_Analytics_for_the_Textile_Industry

12. Shkromyda V., Gnatiuk T., Shkromyda N., Vasylyuk M. & Lubenchenko O. (2025), Sustainable Development in Business Reporting: From

Chaos to Structured Accounting Data, *Journal of Lifestyle and SDGs Review*, vol. 5(1), pp. 1–18, DOI: <https://doi.org/10.47172/2965-730X.SDGs-Review.v5.n01.pe03879>

13. Geyer E. S. (2010), “Classification of accounting systems and models”, *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Seriya “Ekonomika”*, vol. 29 (2), pp. 29–33.

14. Hrytsyshen D. O. (2010), “Islamic accounting model in the context of globalization: directions of adaptation in Ukraine”, Zhytomyr polytechnic state university, Abstract of Ph.D. dissertation, Zhytomyr, Ukraine.

15. Ilyin V. and Kuzmich S. (2020), “Peculiarities of accounting in foreign countries”, *Instytut bukhgalters'koho obliku, kontrol' ta analiz v umovakh hlobalizatsiyi*, vol. 2, pp. 42–48, DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2020.02.042>.

16. Legenchuk S. F. (2017), *Bahatovariantnist' v bukhgalters'komu obliku: istoriko-teoretychni aspekty* [Multivariance in accounting: historical and theoretical aspects], ZhDTU, Zhytomyr, Ukraine.

17. Ministry of Finance of Ukraine, (2024), Translation of International Financial Reporting Standards 2024 and the Conceptual Framework for Financial Reporting, available at: https://mof.gov.ua/uk/translation_of_international_financial_reporting_standards_of_2024-736

18. Panasyuk V., Burdeniuk T. and Muzhevich N. (2021), “Features of digital accounting transformation”, *Halyts'kyy ekonomichnyy visnyk*, vol. 68 (1), pp. 70–76.

Стаття надійшла: 26.08.2025

Стаття прийнята: 16.09.2025

Стаття опублікована: 27.10.2025